

Buurtbewoners willen hetzelfde, ondanks alle culturele, sociale en leeftijdsverschillen

Buurtbewoners met een verschillende culturele of sociaaleconomische achtergrond kennen elkaar nauwelijks, groeten elkaar niet en leven meer naast dan met elkaar. Het gebrek aan sociale cohesie tast de leefbaarheid van een wijk aan en leidt tot gevoelens van onveiligheid. Wijkbewoners in achterstandssituaties profiteren niet van de liftfunctie die gemengde wijken kunnen hebben. Maar het kan ook anders. **JOKE VANREPELEN**

Door elkaar regelmatig te ontmoeten smeden mensen een gemeenschappelijke band waardoor er tegelijk plaats komt voor verschil. Daarom streven gemeenten naar een sociale mix in de wijk door sloop en nieuwbouw voor middeninkomens. Ze richten de openbare ruimte op zo'n manier in dat buurtbewoners zich veilig voelen en elkaar op een spontane manier tegenkomen. Toch volstaat het stapelen van stenen niet om duurzame ontmoeting tot stand te brengen. Er moet ook geïnvesteerd worden in de sociale aspecten. Gemeenten kunnen buurtbewoners bij het inrichten en beheren van de openbare ruimte betrekken.

De gemeente Schaarbeek sluit een wijkcontract af om de kansarme wijk Brabant-Groen op te frissen. Wijkcontracten zijn stedenbouwkundige herwaarderingsprogramma's op initiatief van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Binnen een termijn van vier jaar zet de gemeente een cluster van projecten op betreffende huisvesting, openbare ruimte, wijkinfrastructuur en sociaaleconomische initiatieven. De coördinatie van het wijkcontract delegeert ze aan vzw RenovaS. Deze vereniging betreft buurtbewoners en passanten bij elke fase van het wijkcontract. Naast de klassieke algemene vergadering en werkgroepen bouwt ze een stand op straat waar iedereen getraakteerd wordt op een kop koffie en informatie over het wijkcontract. In de tijdelijk opgestelde Limiet Limitatoren denken buurtkinderen samen met de hogeschool Sint-Lucas na over de herinrichting van hun wijk. Het enthousiasme van de kinderen is een manier om moeilijk bereikbare ouders warm te maken voor het wijkcontract. Plaatselijke verenigingen, scholen en handelaars krijgen een film en informatiepanelen ter beschikking. Ze worden aangemoedigd deel te nemen aan de wijkbezoeken, de logowedstrijd, de wijkfeesten en de tentoonstellingen. Buurtbewoners merken dat ze een gemeenschappelijk belang hebben dat de etnisch-culturele verschillen, leeftijds grenzen en sociaal-

economische achtergronden overstijgt. Blijkbaar ergert iedereen zich aan het zwerfvuil, het lawaai en het gebrek aan groen. Het vertrouwen in elkaar en in de buurtverenigingen groeit, waardoor bewoners verantwoordelijkheid durven nemen voor hun wijk.

Verantwoordelijk voor je eigen wijk

RenovaS heeft de ideeën van de buurtbewoners gebundeld en doorgegeven aan verschillende architectenbureaus die ze in acht maquettes verwerkten. De bewoners kozen er daar drie uit die het best overeenstemden met hun behoeften, waarna het gemeentebestuur de knoop doorhakte. Door deze werkwijze sloten de projecten nauw aan bij de behoeften van de gebruikers.

Samen met de buurt besliste de gemeente te investeren in nieuwe sociale woningen. Stoepen, kruispunten en straten kregen een opknappbeurt van de vzw Jeunes Schaarbeekois au Travail, een sociaalprofessioneel integratieprogramma dat jonge Schaarbeekenaars aan werk of een opleiding helpt. Zulke kleine, zichtbare resultaten houden de bewoners gemotiveerd, ook wanneer andere projecten vertraging oplopen.

Een van die projecten is de aanleg van het Groene Koninginnenpark, een tuin voor de buurt die door de extra betoelaging van Europa, het Gewest en de federale overheid mogelijk gemaakt wordt. De bewoners weten wat ze willen voor het park: permanent toezicht, regelmatig onderhoud en animatie. Dankzij een goede samenwerking met de gemeente is er een parkwachter die elke avond de poort sluit. De buurttuin heeft rustige plekjes waar bewoners zich kunnen terugtrekken zonder dat er aan sociale controle wordt ingeboet. Buurtbewoners zijn mede-eigenaar dankzij de moestuintjes in het park.

In een buurt met broze netwerken is een goede inrichting van de publieke ruimte niet voldoende opdat mensen van verschillende

Het Groene Koninginnepark is een groene oase in Brussel met rustige hoekjes waar bewoners zich kunnen terugtrekken. Buurtbewoners zijn mede-eigenaar dankzij de moestuintjes in het park.

culturele achtergrond elkaar opzoeken. De buurtverenigingen proberen op een spontane manier bruggen te bouwen die kunnen leiden tot duurzame netwerken. Daarnaast maakt vzw Gaffi gebruik van opgefleurde klaslokalen om de professionele vaardigheden van kwetsbare allochtone vrouwen aan te scherpen. Het vernieuwde gebouw huisvest ook de crèche Atout Couleur die oog heeft voor de ontwikkelingskansen van baby's en peuters uit kansarme gezinnen en tegelijk een opleidingsprogramma kinderverzorging aanbiedt.

Het wijkcontract brengt een positieve dynamiek in de wijk. Het stimuleert privé-eigenaars gebruik te maken van de gewestelijke premies voor woningrenovatie en gevelverfraaiing. Buurtbewoners voelen zich betrokken bij en verantwoordelijk voor hun wijk en vinden makkelijker de weg naar het gemeentebestuur. Op hun vraag werd de nieuwe gemeentelijke bibliotheek Mille et une pages geopend. Zij organiseert voorleesnamiddagen in het park die jong en oud samenbrengen.

Weinig middelen en toch grootse resultaten

Barneveld, een landelijke gemeente in Nederland, bewijst dat je met weinig middelen grootse resultaten kunt bereiken. De wijkbewoners klaagden dat ze elkaar niet meer kenden en last hadden van rondhangende jongeren. Samen met de sportmedewerker startten ze het project Samen Spelen, Samen Leven. Kinderen kunnen nu onder begeleiding van een spelkastmedewerker speelgoed en sportmateriaal uitlenen. De spelkasten krijgen een plaats op twee buitenterreinen, vlak bij een sporthal, waar veilig gesport kan worden zonder de wijkbewoners te hinderen. Vrijwilligers uit de wijk kregen een opleiding tot recreatiesportleider en houden nu toezicht bij de spelkasten en organiseren spelactiviteiten. Toch zijn de spelkasten geen naschoolse opvang. Uitnodigend staan picknicktafels, koffie en gezelschapspellen klaar om ouders met elkaar in contact te brengen en samen met de buurtkinderen te doen spelen. Een kinderraad beheert de spelkasten: hij beslist welk speelgoed aangekocht wordt en op welke manier het uitgeleend wordt. Kinderen kunnen dunder materiaal enkel lenen als ze een muntje inleveren. Dat ruilmiddel verdienen ze door te klussen in de wijk. Sportmedewerker Cor Terschegget geeft mee dat het draagvlak voor de spelkasten een cruciale succesfactor is. 'Ga niet uit van geen bericht is goed bericht. Soms kan juist gebrek aan informatie tot weerstand leiden of spookverhalen in de wijk in omloop brengen.'

Joke Vanreppelen is VVSG-projectmedewerker etnisch-culturele diversiteit